

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. XVI. Monumenta Autoritatis Secundi Ordinis in Diœcesanâ Synodo, ex
Canonibus aut Statutis Synodalibus deprompta, spectantibus
Examinatores eligendos in Diœcesanâ Synodo, & à Synodo approbandos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

fectus ipsum laterent, debereque non minus suae correctioni, quam aliorum invigilare, quia sano Capite facile membra curantur, reformationemque in Praefide ad emendationem efficaciter inferiores impellere, rogavit Synodum, ut eum moneret de iis, quae reprehensione digna judicaret, sive in illo, sive in Ministris, promittens se quamprimum consilia data secuturum.

Cum Abbates & Canonici Ecclesiae Metropolitanae respondissent nihil ab ipsis ardentius desiderari, quam ut Archiepiscopus cursum inceptum gloriosè adimpleret, Ecclesiae Collegiatae exposuerunt se nimis pecuniarum subsidiis premi, quia, quamvis minores fructus perciperent quam Ecclesiae Cathedralis, tantum ab iis exigebatur, quantum à Metropolitanis Ecclesiis, promissitque Archiepiscopus se eorum supplicationis rationem habiturum.

Suffraganeus Archiepiscopi sequens exemplum, rogavit pariter Synodum, ut eum moneret, de his quae videret sua in agendi ratione reprehensione digna, se monitis obsecraturum promittens: respondit Synodus ab eo minimè peccatum fuisse nisi in eo quod non sequeretur ordinem praescriptum jure pro Ordinationibus, modò eas anticipando, & aliis in occasionibus eas retardando. Cui querelae cum respondisset, id à se necessitate factum, sufficienter excusatus habitus est.

Tertiò: Statutorum Inscriptio innuit ea facta fuisse à Synodo.

Quartò: Archiepiscopus, in praefatione Statutorum, declarat, se ea cum Synodo fecisse, quia credidit unumquemque Patrum à Spiritu Sancto fore illuminandum, secundum promissum Jesu-Christi, *Ubi duo vel tres in nomine meo congregati sunt, in medio eorum sum*. Si postea promittit pertinaces praesentes seu futuros Canonum censuris, & reformationis poena puniendos esse, id se facturum Synodi auctoritate fretum, adjungit.

Denique, si graviter insurgit in ingluviem, tunc in Clericis & in Laicis communem, id à se agi addit, quia sibi & Sanctae Synodo visum fuit huic turpitudini ante omnia, utpote multorum malorum fonti medelam adhibere.

Denique quod attinet ad ultimum hujus Synodi Decretum, tria favent Secundo Ordini: 1. quia illud Decretum non fuit latum, nisi postquam à Patribus fuit receptum. 2. Omnia gesta ab Archiepiscopo per decem dies, quibus duravit Synodus, facta sunt consilio & favore Patrum Synodi. 3. Observatione Decretorum reformationis ab Imperatore factorum & hujus Synodi Statutorum, additur, reformationem Dioecesis Treverensis posse ad perfectionem pervenire, quod & ab Archiepiscopo & à Synodi Patribus fuit confirmatum.

Post tot tamque gravia monumenta in Synodo Dioeclesiana Secundi Ordinis auctoritatis, possemus alia omittere; tamen tam grave hujusce auctoritatis nobis suppeditat testimonium sanctus CAROLUS, in Oratione, quam habuit in prima Synodo, ut id silentio praetermittere non possim. Hic Eximius Cardinalis singularim utilitates Synodorum Dioeclesianarum exponens, inter alias observat, ab Episcopo res decerni, quae regimen spirituale spectant, de consilio eorum, qui illius regiminis sunt participes. *Hic, inquit, deliberatur de modis Legum similiter observandarum, hic abusus, qui vigent in populo, disquiruntur, & opportuna eis adhibenda remedia statuuntur: hic demum praeterita tempora cum futuris conferentes, & utrisque Decreta ac Constitutiones jam editas applicantes, culpas quidem deslemus praeteritas, emendare verò in posterum deliberamus.*

CAPUT XV.

Nova monumenta auctoritatis Secundi Ordinis in Synodo Dioeclesiana desumpta ex actibus Jurisdictionis, qui fieri debent cum sua approbatione.

Triplicis generis homines à Synodo eligi debent, & à Synodo approbari. Porro: Electio est Jurisdictionis actus; consequenter, tres sunt actus Jurisdictionis, qui in Synodo fieri non possunt sine Synodi approbatione, & ut Clericis Secundi Ordinis constat; quia solus Episcopus Primi Ordinis censendus est, inde oritur, à Secundo Ordine, in Synodo Dioeclesiana, aliquam exerceri auctoritatem. Porro, ratio quae impulit ad dandam Synodo auctoritatem in ejusmodi actus; exigit quoque eam non privari auctoritate in iis, qui graviores sunt. Haec consequentia probabitur, postquam statuerimus principium, ex quo naturaliter fluere videtur.

Triplicis generis eligendi homines in Synodo, & cum Synodi approbatione, sunt; primò Examinatores pro Ordinibus, pro Functionum Sacrarum exercitio, Praedicatione, Confessione, Sacramentorum administratione, pro Beneficiis.

Secundò, Testes Synodales necessarij ad detegendos abusus, excessus & vitia, & alia quaeque corrigenda, ad haec omnia Synodo denuntianda, dum celebratur, vel Praelatis, qui his possunt mederi, antè Synodi celebrationem.

Tertiò, Judices, qui dignè possunt adimplere Sanctae Sedis mandata in litium judiciis, quique mereantur aliis anteponi.

CAPUT XVI.

Monumenta auctoritatis Secundi Ordinis in Dioeclesiana Synodo, ex Canonibus aut Statutis Synodalibus deprompta. Spectantium Examinatores eligendos in Dioeclesiana Synodo, & à Synodo approbandos.

Nihil antiquius habemus circa Examinatores, de quibus agitur, quam quod legitur in Capite XVIII. sessionis XXIV. Concilii Tridentini; cum enim praecipisset Concilium Praeferas conferri concursu, quod minimè potest fieri sine Examine eorum, qui offerentur, tanquam idonei ad eas gubernandas, providit, ut digni eligerentur Examinatores; & ob hunc finem voluit, ut Episcopus vel Vicarius Generalis singulis annis proponat sex Synodo, ab ipsa Synodo instituendos & approbandos, eosque eligi jussit inter Doctores aut Licentiatos in Theologia aut Jure Canonico, vel alios Cleri Viros seu Regulares, etiam ex Ordine Mendicantium, aut etiam Saeculares, qui ad id videbantur magis idonei, jurentque omnes ad Sancta Dei Evangelia, se quacunque humana affectione postposita, fideliter munus executores.

Ut pecuniae cupiditas multum hac in occasione nocere potest, prohibet Concilium, ne aliquid accipiant Examinatores ab Examinandis, sub poena simoniae incurrendae, à qua non poterunt absolvi, nisi Beneficia, quae jam possidebant, deserant, & inhabiles ad alia acquirenda habebuntur.

Concilium Burdigalense anni 1583. Capite 33. hujusce Decreti executionem praecipit. Concilium Avenionense anni 1585. de Synodis Dioeclesianis, integrum refert, excepta simoniae poena, quae hac occasione admittitur, & addit, hos Examinatores adhiberi ad ordinandos examinandos.

Concilium Avenionense anni 1594. Capite 3. idem praecipit.

præcipit, quod à Concilio Tridentino fuerat præceptum, quoad Examinatorum electionem in Synodo, & eorum à Synodo approbationem: & Capite 5. vult Examinatores adhiberi ad examinandos eos, qui se offerunt ad Beneficia curata petenda, seu Parochias, ad excipiendas Confessiones, ad annuntiandum Dei verbum, ad Ordinum promotionem.

In Actibus Ecclesiæ Mediolanensis legitur quomodo procederetur ad approbationem Examinatorum à Synodo, postquam nominati fuerant ab Episcopo, vel à Vicario Generali. Synodus ad multos suum jus compromisso transmittit: hi sua suffragia dabant calculis secretis coràm Præfeto Scrutinii, qui Prælatus erat à Synodi Præsede electus, ut Scrutinio præfesset: Calculi erant impressi, Littera A. Approbationem, Littera R. Reprobationem designabat: media pars suffragiorum sufficiebat: deinde, approbationis promulgatio fiebat. Examinatorum nominatio, & quidquid eam sequebatur ad hanc usque promulgationem, Promotorum postulatio fiebat. *pagina 313. Decret. 6. paginis 1291. 1292.*

CAPUT XVII.

Monumenta Auctoritatis Secundi Ordinis in Synodis Diœcesanis, desumpta ex Canonibus, qui Synodo tribuunt Synodaliū Testium Electionem.

Concilia habita post Concilium Tridentinum antiquos Canones renovant de Testibus Synodalibus. Plerique, qui de iis loquuntur, asserunt eorum electionem fieri debere in Synodo, nec istud jus Episcopo competere, nec ipsi positivè reservari: ex quo concludi potest, istud jus datum fuisse Synodo cum Episcopo, aut illi, qui ipsius vices gerit.

Istius facti probationes desumuntur ex Canonibus sequentibus. Concilium Rothomagensis, habitum anno 1581. de Episcoporum Officiis num. 32. agens de Synodo Diœcesana, jubet in ea eligi Synodales Testes, vel Decanabiles, vel aliter, prout videbitur Episcopo; Virosque eligi vita commendabiles, qui conentur cognoscere non solum Parochianorum actiones & Parochorum, sed & Archidiaconorum & Decanorum, de quibus in proxima Synodo Episcopo renuntiant. Legitur quoque in Concilio Aquensi anni 1585. de Synodo Diœcesana, Synodaliū Testium electionem in Synodo fieri: id enim collocatur inter ea, quæ in ea peragi debent. *Probatī Viri*, inquit Concilium, *deligantur qui Testium Synodaliū officium præsentent, & in ipsa Synodo se fideliter suum munus obituros sanctè jurent, nulloque aut odio vel amore cuspiam, pænæ metu, aut mercedis spe, aut quovis alio humano affectu adducendos, quominus omnia, quæ cognitione digna cognoverint, aliquot ante Diœcesanam Synodum diebus Episcopo significent.*

Adhuc clariùs mentem suam aperit Concilium Avinionense anni 1594. Titulo IV. circa circumstantiam præsentem, in Synodo Diœcesana, è Diœcesi sua, duo itidem Testes Synodales deligantur. Ex quo patet, hanc electionem Synodo competere, quod sequentibus verbis confirmatur; nam cum mentio fit de illa electione, eam fieri in Synodo asseritur, è contrà cum de juramento mentio fit, quod hi Testes debent præstare, in manibus Episcopi præstari debere asseritur.

Si quis penitus perspectum habere desiderat quod spectat Testes Synodales, legat quod de illis asseritur in Actibus Mediolanensibus *paginis 147. & 148.* ipsi constabit, duplicis, in singulis Diœcesibus, fuisse generis: Alii enim attendere debebant ad id, quod à Concilio Provinciali erat reformandum: alii curabant quod reformationem spectabat à Synodo Diœ-

Tom. I.

cesana faciendam. A primis juramentum præstari Metropolitanano, in Concilio Provinciali, in quo eligebantur: ab aliis Episcopo, in Synodo Diœcesana, in qua eligebantur, præstari: juramenti eandem esse formam: ipsis invigilandum esse omnibus abusibus, qui spectabant vel Ecclesiasticos, vel Laicos, vel Ecclesiæ Bona, vel Sancta loca, præsertim verò Decretorum Provincialium, aut Synodaliū neglectioni. Denique, ipsi constabit, aliquo tempore ante Concilium aut Synodum, ab ipsis scribendum esse Metropolitanano, aut Episcopo ea, quæ ipsis reformatione digna videbantur. Pridiè Concilii Testes Synodales singulæ Diœcesis unum deligebant, & ipsi suppeditabantur à Clero Diœcesano omnia itineri necessaria; illi verò, qui ad Synodum veniebant, impensa non suppeditabantur pro itinere, nisi quando è numero illorum erant, qui ad illam convenire non tenentur.

Si utrique aliquod iter suscipere cogebantur pro functione officii, qui huic itineri occasionem dabant, ipsi & alimoniam & itineris impensas dabant.

Quædam adhuc formula respectu Synodaliū Testium reperitur *pagina 1291.* eorumdem Actorum. Juramenti formula, de qua superius egimus, antiquissima est. BURCHARDUS *Lib. I. Capite XCII.* eam ut desumptam ex falsa Epistola tributa Euthiciano refert. Reperitur quoque in REGINONE, qui ineunte sæculo decimo scripsit. *Cap. 25. de Accusationibus*, desumptum è quarto Concilio Lateranensi, multa præscribit de Testibus Synodalibus pro Provinciali Concilio.

CAPUT XVIII.

Testimonia in gratiam auctoritatis Secundi Ordinis in Synodis Diœcesanis, desumpta è Canonibus, qui spectant Judices à Synodo electos, ut legentur à Sancta Sede

Non immeritò Canonibus statutum fuit in Synodo, eligi viros à Sancta Sede legandos. Provinciae siue commissiones, quæ ex ea emanant, frequentes sunt, & sæpè locorum distantia impedit, quominus cognoscantur, illi quibus committi debeant. Undè fit, ut sæpè cogatur Sancta Sedes adversarius dare recuperatores, quos postulant, quod potest bono tum publico, tum particulari, adversari. Bono publico, quia multi interest à Sancta Sede non committi nisi viros sapientes, peritos, & famâ commendabiles: Porro: sine electione, de qua agitur, potest recuperatores designare, qui his dotibus careant. Bono privato; quia adversarius, qui Judices postulat, eos petit, apud quos gratiam se inventurum esse credit, siue amicitia siue aliis rationibus, quod in alterius vergit incommodum.

CANON antiquior hac de re, desumitur è Capite X. Sessionis XXV. de reformatione Concilii Tridentini. His impulsus rationibus ille Conventus, providet observatis incommodis, præcipiendo, ut in Concilio Provinciali & Synodo Diœcesana, aliqui designentur, qui dotibus sint instructi requisitis. *Cap. Statutum, de Rescriptis in 6.* ut sint Sanctæ Sedis Delegati, ut eorum nomina & electio ad Papam mittantur, & aliis delegationes factæ irritæ & nullæ habeantur, pœna nullitatis (ut aiunt) seu substantialis mandatorum alijs datorum infra referetur.

Ut inter causas, quæ à Sancta Sede committi possunt, quædam sunt, quæ spectant vel totam Provinciam, vel homines diversarum Diœcesum in Provincia, & alia, quæ spectant vel totam Diœcesim, vel quosdam Diœcesis privatos, decebat à Concilio præcipi, ut Concilium Provinciale Judices eligeret à Sede Sancta delegandos, & ob eundem finem quidam à Synodo eligerentur.

M De